

Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej
im. Alcide De Gasperi w Józefowie

Historia filozofii w zarysie

(skrypt)

Autor

Dorota Łażewska

Copyright by
Wydawnictwo WSGE
Józefów 2008

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej
im. Alcide De Gasperi
05-410 Józefów
ul. Sienkiewicza 2
tel./fax (48) 022 789 19 03
www.wsge.edu.pl
e-mail: sekretariat@wsge.edu.pl

Komitet Redakcyjny WSGE

Bronisław Sitek (redaktor naczelny)
Wincenty Bednarek (zastępca redaktora naczelnego)
Sylwia Ćmiel (sekretarz redakcji)
Marta Wojciechowska (tłumaczenia)
Mirośław Grelik
Stanisław Pikulski
Mirośława Raczkowska-Lipińska
Magdalena Sitek
Sebastiano Taffaro
Kazmierz Zabłocki

Recenzja wydawnicza skryptu

prof. ndzw. dr hab. Artur Andrzejuk

Copyright by
Wydawnictwo WSGE Józefów 2008

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej

im. Alcide De Gasperi

05-410 Józefów

ul. Sienkiewicza 2

tel./fax +48 022 789 19 03

www.wsge.edu.pl

e-mail: sekretariat@wsge.edu.pl

Druk
ACAD

Spis treści

Wstęp.....	7
1. GRECKA FILOZOFIA PRZYRODY.....	12
1. 1. Moniści.....	12
1. 2. Heraklit z Efezu.....	13
1. 3. Parmenides z Elei.....	14
1. 4. Pluraliści.....	14
2. SOFIŚCI.....	16
2.1. Retoryka.....	16
2. 2. Relatywizm.....	17
3. SOKRATES.....	18
3. 1. Dusza.....	18
3. 2. Troska o duszę.....	18
3. 3. Wiedza etyczna.....	19
3. 4. Dialog jako poszukiwanie wiedzy.....	20
3. 5. Eleutheria, enkrateia, autarkia.....	22
3. 6. Szczęście.....	23
4. SOKRATYCY.....	24
4. 1. Szkoła cyników.....	24
4. 2. Szkoła cyrenaików.....	25
5. PLATON.....	27
5. 1. Koncepcja rzeczywistości.....	27
5. 1. 1. Świat ponad zmysłowy.....	27
5. 1. 2. Świat zmysłowy.....	28
5. 2. Koncepcja człowieka.....	29
5. 2. 1. Teoria duszy.....	29
5. 2. 2. Wędrowka i wcielanie się duszy.....	30
5. 2. 3. Teoria ciała.....	30
5. 2. 4. Teoria poznania.....	30
5. 3. Koncepcja państwa.....	32
5. 3. 1. Struktura państwa.....	32
5. 3. 2. Ustroje państwowe.....	34
6. ARYSTOTELES.....	34
6. 1. Koncepcja rzeczywistości.....	35
6. 1. 1. Przyczyna materialna (materia).....	35
6. 1. 2. Przyczyna formalna (forma).....	35

6. 1. 3. Przyczyna sprawcza.....	36
6. 1. 4. Przyczyna celowa.....	36
6. 2. Koncepcja człowieka.....	37
6. 1. 1. Teoria duszy.....	37
6. 1. 2. Teoria poznania.....	37
6. 1. 3. Teoria ludzkiego postępowania – etyka.....	38
6. 3. Koncepcja państwa.....	39
7. SZKOŁY HELLENISTYCZNE.....	39
7. 1. Sceptycyzm.....	40
7. 2. Epikureizm.....	41
7. 3. Stoicyzm.....	42
8. PLOTYN.....	43
8.1. Jednia.....	44
8.2. Człowiek.....	45
9. FILOZOFIA CHRZEŚCIJAŃSKA.....	46
9.1. Filozofia i chrześcijaństwo.....	46
9.2. Patrystyka i św. Augustyn.....	48
9.3. Schyłek filozofii starożytnej (Boecjusz, Kasjodor, Izydor z Sewilli).....	50
10. RENESANS KAROLIŃSKI.....	51
10. 1. Szkoła pałacowa.....	51
10. 2. Jan Szkot Eriugena.....	51
11. FILOZOFIA XI i XII wieku.....	52
11.1. Dialektyka.....	53
11.2. Antydialektyka.....	53
11.3. Nurt pośredni.....	54
12. SPÓR o POWSZECHNIKI.....	54
12. 1. Nominalizm.....	55
12. 2. Realizm.....	55
13. ŚW. TOMASZ z AKWINU.....	56
13. 1. Koncepcja rzeczywistości.....	57
13. 1. 1. Istnienie i istota.....	57
13.1. 2. Nerozerwalność istnienie i istoty.....	58
13. 1. 3. Nietożsamość istnienia i istoty.....	58
13. 1. 4. Relacja pomiędzy istnieniem a istotą.....	58
13. 1. 5. Własności transcendentalne.....	58
13. 2. Koncepcja człowieka.....	60
13. 2. 1. Ciało.....	60

13. 2. 2. Dusza.....	60
13. 2. 3. Teoria poznania.....	61
13. 2. 4. Postępowanie.....	62
13. 5. Bóg.....	64
14. JAN DUNS SZKOT	66
14. 1. Wiara i rozum.....	66
14. 2. Metafizyka.....	67
14. 3. Etyka.....	67
14. 4. Konsekwencje.....	68
15. FILOZOFIA XIV i XV wieku	68
15. 1. Krytycyzm, via antiqua i via moderna.....	68
15. 2. Jan Eckhart.....	70
15. 3. Mikołaj z Kuzy.....	70
16. FRANCISZEK BACON	72
16. 1. Złudzenia umysłu.....	72
16. 2. Empiryzm metodologiczny.....	73
17. KARTEZJUSZ I KARTEZJANIŚCI	74
17. 1. Teoria poznania.....	74
17. 1. 1. Punkt wyjścia – metodyczne wątplenie.....	74
17. 1. 2. Punkt dojścia – myślę więc jestem.....	75
17. 1. 3. Konsekwencje odkrycia Kartezjusza.....	75
17. 2. Koncepcja człowieka.....	76
17. 3. Pascal, Malebranche, Spinoza.....	77
18. JOHN LOCKE	80
18. 1. Empiryzm genetyczny.....	80
18. 2. Konsekwencje empiryzmu genetycznego.....	80
19. IMMANUEL KANT	81
19. 1. Władze poznawcze człowieka.....	82
19. 2. Etapy poznawania.....	82
19. 3. Aktywność poznawania.....	82
19. 4. Konsekwencje „przewrotu kopernikańskiego” Kanta.....	83
19. 5. Etyka obowiązku.....	83
20. GEORG. W. F. HEGEL	84
20. 1. Koncepcja rzeczywistości.....	84
20. 1. 1. Idealizm absolutny.....	84
20.1. 2. Prawo dialektyczne.....	84
20.1. 3. Etapy rozwoju Absolutu.....	85

21. KAROL MARKS I MARKSIZM	86
21. 1. Filozoficzne źródła marksizmu.....	86
21. 2. Zasady marksizmu.....	87
21. 3. Odmiany marksizmu.....	89
21. 3. Konsekwencje marksizmu.....	92
22. AUGUST COMTE I POZYTYWIZM	93
22.1. Etapy rozwoju myśli ludzkiej.....	93
22. 2. Odmiany pozytywizmu.....	94
22. 3. Neopozytywizm (filozofia języka, filozofia analityczna, filozofia umysłu).....	94
23. FRYDERYK NIETZSCHE	96
23. 1. Immoralizm.....	96
23. 2. Nadczłowiek.....	97
24. FENOMENOLOGIA	98
24. 1. Podmiot transcendentálny.....	98
24. 2. Redukcje fenomenologiczne.....	99
24. 3 Roman Ingarden i druga fenomenologia.....	100
25. EGZYSTENCJALIZM	100
25. 1. Martin Heidegger.....	101
25. 2. Karl Jaspers.....	102
25. 3. Jean Paul Sartre.....	103
26. HERMENEUTYKA	104
26. 1. „Przed – rozumienie”.....	105
26. 2. Krąg hermeneutyczny.....	105
26. 3. „Stapianie się horyzontów”.....	106
27. POSTMODERNIZM	107
27. 1. Filozofia destrukcji.....	107
27. 2. Antymetafizyczność.....	108
27. 3. Antyracjonalizm.....	108
27. 4. Antyhumanizm.....	109
27. 5. Ideologia New Age.....	109
 Bibliografia.....	 111